

Araştırma Makalesi (AR)
Original Research (AR)

Doğa Sporları Katılımcılarının Macera Davranışı Arama, Merak ve Keşfetme ile Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin İncelenmesi
Examination of Adventure Behavior Seeking, Curiosity and Exploration and Psychological Well-Being Levels of Outdoor Sports Participants

Reyhan AVŞAR
reyhanavsar@hotmail.com
0000-0002-3715-7998
Pınar GÜZEL GÜRBÜZ
pnrguzel@yahoo.com
0000-0001-5982-2816

Makale Geçmişi:
Başvuru tarihi:
21 Şubat 2024
Düzeltilme tarihi:
17 Nisan 2024
Kabul tarihi:
24 Mayıs 2024

Anahtar Kelimeler:
Doğa Sporları,
Macera Davranışı Arama,
Merak ve Keşfetme,
Psikolojik İyi Oluş.

Article history:
Received:
21 February 2024
Adjustment:
17 April 2024
Accepted:
24 May 2024

Keywords:
Outdoor Sports,
Adventure Behavior
Seeking,
Curiosity and Exploration,
Psychological Well-Being.

Öz

Araştırma Türkiye’de lisanslı ya da lisanssız 18 yaş ve üzeri, doğa sporları ile ilgilenen bireylerle yapılmıştır. 118’ i kadın 204’ ü erkek toplam 322 kişiden oluşmaktadır. Nicel araştırma yöntemi ile tasarlanmış, verilerin toplanmasında kişisel bilgi formu, Merak ve Keşfetme Ölçeği II, Macera Davranışı Arama Ölçeği ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği kullanılmıştır. Independent T testi, One Way Anova testi, Korelasyon analizi ve Regresyon testi kullanılmıştır. Doğa sporu katılımcılarının macera davranışı arayışı ile merak ve keşfetme eğilimi cinsiyet, medeni durum, lisanslı sporcu olma ve eğitim durumu değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermektedir. Doğa sporu katılımcılarının macera davranışı arayışının merak ve keşfetme eğilimi ve alt boyutları ile psikolojik iyi oluş durumları arasında pozitif yönlü orta ve düşük düzeyli anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Rekreatif amaçlı doğa sporlarına katılan bireylerin macera davranışı arayışı, merak ve keşfetme eğilimi ve psikolojik iyi oluş düzeyleri incelenmiş ve bunların birbirleri üzerinde anlamlı etkileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Abstract

The research was conducted with licensed or unlicensed individuals aged 18 and over who are interested in nature sports in Turkey. It consists of a total of 322 people, 118 of whom are women and 204 of whom are men. Designed with quantitative research method, data collection; personal information form, Curiosity and Discovery Scale II, Adventure Behavior Seeking Scale and Psychological Well-Being Scale were used. Independent T test, One Way Anova test, Correlation analysis and Regression test were used. The nature sport participants' tendency to curiosity and explore with the pursuit of adventure behavior differs significantly in terms of gender, marital status, being a licensed athlete, and the status variable of education. A positive, moderate and low-level significant relationship was detected between the curiosity and discovery tendency and sub-dimensions of outdoor sports participants' quest for adventure behavior and their psychological well-being. The quest for adventure behavior, curiosity and discovery tendency, and psychological well-being levels of individuals participating in recreational nature sports were examined and it was concluded that they had significant effects on each other.

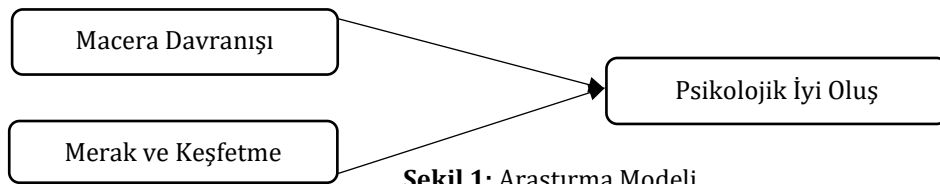
Giriş

Artan stresli yaşam, yoğun çalışma hayatı, kentin gürültülü ve yapaylığından uzaklaşmak, sakinleşip dinlenmek ve doğal yaşama duyulan özlemlerini giderebilmek insanları daha çok doğa temelli aktiviteler yapmaya itmektedir. Bu bireylerin etkinlik katılımlarının temelinde, karşılaştıkları negatif durumlardan uzaklaşarak dinlenmek ve doğada keşfettikleri, aynı zamanda merak arzusu duyarak yaptıkları doğa ve macera etkinlikleri vardır. Doğa Sporları, Altın ve Oruç (2008) tarafından, insan etkisinin en az olduğu doğal alanlarda yapılan sporlar olarak tanımlanmaktadır. Doğa sporları ve etkinlikleri günümüz insanın doğa ile iç içe olma, deneyim kazanma, macera deneyimi yaşama ve serbest zamanlarını etkili bir şekilde değerlendirme ihtiyaçlarının karşılandığı alan olma özelliği taşımaktadır. Doğa sporları, doğa ile iç içe olarak onu iyi anlamakla yakından ilgilidir. Doğa sporları yapıldığı alana göre Bentley, Page ve Laird (2001) tarafından havada, suda ve karada olmak üzere gruplandırılmıştır. Merak, bir şeyi anlamaya yahut öğrenmeye karşı duyulan istek, bilgiyi edinmeye karşı gösterilen çaba ve hevestir (Türk Dil Kurumu, 2024). Demirel ve Coşkun' a göre (2009) merak, bilgi edinme ihtiyacı olarak tanımlanır etraftaki aykırı durumları, ilginç olayları ve gizemli şeyleri araştırma tepkisi göstermektir. Merak, bu nedenle insanların bilgidan habersiz oldukları durumlarda bu bilgiyi edinmek için ulaştıkları motivasyon duygu durumunu yansıtmaktadır (Noordewier ve Van Dijk, 2015). Keşfetme, bireyin başlıca düşünce fonksiyonu olarak tüm canlı ve cansız varlıklar arasındaki iletişimi araştırma arzusudur (Türk Dil Kurumu, 2024). Levens (2017) yaşam boyu öğrenmenin, keşfetme duygusu, macera tutkusu ve kendini gerçekleştirme ile dolu olması gerektiğini söylemektedir. Macera, sıra dışı bir gezi veya deneyim gibi heyecan verici aynı zamanda risk bulunduran faaliyetlerin yaşattığı duygu durumudur (Cambridge Dictionary, 2024). İnsanların öğrenme arzusu ise merak ve etrafını keşfetme davranışından kaynaklanmaktadır. Macera davranışı, keşifler, araştırmalar ve yaşamdan heyecan arayışı ile ilişkilidir. Macera davranışı arama eylemi, bireylerin bilinmeyi keşfetmek ve daha önce yaşamadıkları hazzı yaşamak için macera katılımı eylemlerinde bulunmalarıdır (Aykora ve Tekin, 2020). Reid ve Kampman (2020) araştırmalarında bireylerin gerçek bir doğa ortamında macera davranışında bulunmalarının zihinsel sağlık ve psikolojik iyi oluş üzerinde oldukça büyük olumlu etki yarattığını göstermektedir. Bu tür etkinliklerde katılımcılar kendini gerçekleştirmiş ve stresten uzaklaşmışlardır. Psikolojik iyi oluşu, Ryff ve Keyes (1995), insanların yaşamlarında amaçlarının olması ve amaçları doğrultusunda sorumluluklarını gerçekleştirmelerini, diğer insanlarla bağlarının kalitesini ifade ettiğini savunur. Psikolojik iyi oluş kavramı, bireyde sosyal ve kişisel ilgi alanları arasında denge kurma durumudur. Sadece mutlu olmaktan ziyade bireyin mevcut potansiyelini gerçekleştirme çabası olarak da tanımlanır. Yapılan bir araştırmada insanların psikolojik sağlığını koruma ve psikolojik iyileşme yönelimi üzerine doğa tabanlı aktivitelere katılım sağladıkları sunulmaktadır (Burls, 2007). Bu araştırmanın amacı doğa sporu katılımcılarının macera davranışı arayışı ile merak ve keşfetme eğiliminin psikolojik iyi oluş düzeyi üzerindeki etkisinin incelenmesidir.

Yöntem

Araştırma Deseni

Araştırmada nicel araştırma (Sayım, 2015:27) yöntemlerinden "betimsel ve ilişkisel tarama modeli" kullanılmıştır.

Şekil 1: Araştırma Modeli

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, Türkiye genelindeki farklı illerde ikamet eden 18 yaş ve üzeri lisanslı ya da lisanssız çeşitli meslek ve yaş gruplarının dahil olduğu doğa sporları ile ilgilenen bireylerden oluşmuştur. Araştırmayı 118'i kadın 204'ü erkek toplam 322 birey oluşturmaktadır. Örneklem belirleme yönteminde ise araştırmaya katılan bireylerin doğa sporlarına katılımları göz önünde bulundurularak "amaçlı örneklem yöntemi" seçilmiştir (Ural ve Kılıç, 2018).

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Bilgilerine İlişkin Bulgular

Cinsiyet	f	%			
Erkek	204	63,4			
Kadın	118	36,6			
<i>Toplam</i>	322	100			
Medeni durum	f	%			
Bekar	194	60,2			
Evli	128	39,8			
<i>Toplam</i>	322	100			
Eğitim durumunuz	f	%			
Okuryazar	3	1,0			
İlkokul	4	1,2			
Ortaokul	11	3,4			
Lise	42	13,0			
Üniversite	215	66,8			
Lisansüstü	47	14,6			
<i>Toplam</i>	322	100			
Lisans Durumu	f	%			
Evet	148	46,0			
Hayır	174	54,0			
<i>Toplam</i>	322	100			
			A. Ort.	En az	En çok
Yaş	322		38,98	18	70
Aylık Gelir	322		10,784.02	0	200,000.00

Tablo 1' de çalışmaya katılan bireylerin %63,4'ünün erkek, %36,6'sının kadınlardan oluştuğu görülmektedir. Bu bireylerin %60,2'si bekar, %39,8'i evlidir. Aynı tabloda eğitim durumlarına bakıldığında %1'i okuryazar, %1,2'si ilkokul mezunu, %3,4'ü ortaokul mezunu, %13'ü lise mezunu, %66,8'i üniversite mezunu, %14,6'sı lisansüstü eğitim mezunudur. Lisanslı olma durumuna bakıldığında ise %46'sı lisanslı sporcudur, %54'ü lisanslı sporcu değildir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından kişisel bilgi formu ve demografik bilgiler formu hazırlanmıştır. Merak ve Keşfetme Ölçeği II Kashdan ve arkadaşları (2009) tarafından geliştirilen Acun, Kapıkıran ve Kabasakal (2013) tarafından Türkçe'ye uyarlanan ölçme aracı, 10 maddeden oluşmakta ve 5'li likert tipi yapıya sahiptir.

Ölçek esneklik ve belirsizliği kabul etme olmak üzere 2 alt boyuttan oluşmaktadır. Esneklik alt boyutu cronbach alpha değeri .76 ve belirsizliği kabul etme cronbach alpha değeri .72 olarak hesaplanmıştır. Macera Davranışı Arama Ölçeği Próchniak (2017) tarafından geliştirilen, Aykora ve Tekin tarafından (2020) Türkçe'ye uyarlanan 7 maddeden oluşan, 5'li likert tipi yapıya sahip ve tek boyutludur. Ölçeğin Cronbach alpha değeri ,76 olarak bulunmuştur. Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Diener, Wirtz, Biswas-Diener, Tov, Kim-Prieto ve Choi, (2009), tarafından geliştirilen, Telef (2013) tarafından Türkçe'ye uyarlanan, 8 maddeden oluşmuş, 7'li likert tipi yapıya sahip ve tek boyutlu ve Cronbach alpha değeri ise .83 bulunmuştur. Tüm ölçekler ölçek sahibi araştırmacılardan izin alınarak kullanılmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi için IBM SPSS Statistics 26 analiz programı kullanılmıştır. Analizin istatistiksel açımları örneklem ortalaması $\bar{x}$, örneklem standart sapması S, frekans f olarak sunulmuştur. Örneklem grubunun normal dağılımı (Skewness-Kurtosis), gözlemlerin birbirinden bağımsız olması ve ana kitleden tesadüfî seçilmiş olmasından dolayı parametrik testler uygulanmıştır. Normal dağılım gösteren veriler için parametrik testlerden Independent T testi, One Way Anova testi, Korelasyon analizi ve Regresyon testi kullanılmıştır.

Bulgular

Tablo 2: Merak ve Keşfetme Ölçeği ile Alt Boyutların Macera Davranışı Arama ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinin Cinsiyet değişkenine göre T Testi

	Cinsiyet	n	A. Ort.	S.S.	t	sd	P																																												
Merak ve Keşfetme	Kadın	118	3,666	,556	-2,477	320	,014*																																												
	Erkek	204	3,838	,622				Esneklik	Kadın	118	4,028	,581	-1,867	320	,063	Erkek	204	4,162	,644	Belirsizliği Kabul Etme	Kadın	118	3,125	,763	-2,486	320	,013*	Erkek	204	3,352	,808	Macera Davranışı Arama	Kadın	118	2,968	,906	-4,017	320	,000*	Erkek	204	3,382	,881	Psikolojik İyi Oluş	Kadın	118	5,730	,784	,961	320	,337
Esneklik	Kadın	118	4,028	,581	-1,867	320	,063																																												
	Erkek	204	4,162	,644				Belirsizliği Kabul Etme	Kadın	118	3,125	,763	-2,486	320	,013*	Erkek	204	3,352	,808	Macera Davranışı Arama	Kadın	118	2,968	,906	-4,017	320	,000*	Erkek	204	3,382	,881	Psikolojik İyi Oluş	Kadın	118	5,730	,784	,961	320	,337	Erkek	204	5,633	,924								
Belirsizliği Kabul Etme	Kadın	118	3,125	,763	-2,486	320	,013*																																												
	Erkek	204	3,352	,808				Macera Davranışı Arama	Kadın	118	2,968	,906	-4,017	320	,000*	Erkek	204	3,382	,881	Psikolojik İyi Oluş	Kadın	118	5,730	,784	,961	320	,337	Erkek	204	5,633	,924																				
Macera Davranışı Arama	Kadın	118	2,968	,906	-4,017	320	,000*																																												
	Erkek	204	3,382	,881				Psikolojik İyi Oluş	Kadın	118	5,730	,784	,961	320	,337	Erkek	204	5,633	,924																																
Psikolojik İyi Oluş	Kadın	118	5,730	,784	,961	320	,337																																												
	Erkek	204	5,633	,924																																															

*p<0,05

Analiz sonucunda cinsiyet değişkenine göre merak ve keşfetme ölçeği ile ölçeğin alt boyutu olan belirsizliği kabul etmede anlamlı farklılık tespit edilmiştir (p<0,05). Merak ve keşfetme ölçeği erkeklerin ortalaması ($\bar{x} = 3,838$), kadınların ortalamasına ($\bar{x} = 3,666$) göre daha yüksektir. Belirsizliği kabul etme alt boyutunda erkeklerin ortalaması ($\bar{x} = 3,352$), kadınların ortalamasına ($\bar{x} = 3,125$), göre daha yüksek bulunmuştur. Esneklik alt boyutunda anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir (p>0,05). Aynı analiz sonucunda macera davranışı arama ölçeğinin de anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir (p<0,05). Erkeklerin ortalamasının ($\bar{x} = 3,382$), kadınların ortalamasına ($\bar{x} = 2,968$), göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Psikolojik iyi oluş ölçeğinde ise anlamlı bir farka rastlanmamıştır (p>0,05).

Tablo 3: Merak ve Keşfetme Ölçeği ile Alt Boyutların Macera Davranışı Arama ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinin Medeni Durum Değişkenine Göre T Testi

	Medeni Durum	n	A. Ort.	S.S.	t	sd	p
Merak ve Keşfetme	Bekar	194	3,816	,599	1,491	320	,137
	Evli	128	3,714	,609			
Esneklik	Bekar	194	4,097	,643	-,545	320	,586
	Evli	128	4,136	,596			
Belirsizliği Kabul Etme	Bekar	194	3,394	,741	3,514	320	,001*
	Evli	128	3,080	,847			
Macera Davranışı Arama	Bekar	194	3,317	,936	2,112	320	,035*
	Evli	128	3,099	,859			
Psikolojik İyi Oluş	Bekar	194	5,639	,888	-,758	320	,449
	Evli	128	5,714	,857			

*p<0,05

Medeni durum değişkenine göre yapılan T testi sonuçlarında merak ve keşfetmenin alt boyutu olan belirsizliği kabul etme ile macera davranışı arama puanları anlamlı farklılık göstermektedir (p<0,05). Belirsizliği kabul etme alt boyutunda bekar bireylerin ortalaması ($\bar{x} = 3,394$), evli bireylere ($\bar{x} = 3,080$) oranla daha yüksek çıkmıştır. Macera davranışı aramada ise bekar bireylerin ortalaması ($\bar{x} = 3,317$), evli bireylere ($\bar{x} = 3,099$) oranla daha yüksektir. Merak ve keşfetme ölçeği ve alt boyutunda esneklik ile psikolojik iyi oluş puanları arasında anlamlı fark görülmemiştir (p>0,05).

Tablo 4: Merak ve Keşfetme Ölçeği Alt Boyutların Macera Davranışı Arama ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinin Lisans Durumuna Göre T Testi

	Lisans Durumu	n	A. Ort.	S.S.	t	sd	p
Merak ve Keşfetme	Lisanslı	148	3,864	,588	2,459	320	,014*
	Lisanslı Değil	174	3,700	,609			
Esneklik	Lisanslı	148	4,209	,610	2,569	320	,011*
	Lisanslı Değil	174	4,031	,626			
Belirsizliği Kabul Etme	Lisanslı	148	3,348	,778	1,631	320	,104
	Lisanslı Değil	174	3,202	,811			
Macera Davranışı Arama	Lisanslı	148	3,491	,895	4,898	320	,000*
	Lisanslı Değil	174	3,009	,867			
Psikolojik İyi Oluş	Lisanslı	148	5,749	,827	1,525	318,590	,128
	Lisanslı Değil	174	5,601	,911			

*p<0,05

Lisanslı sporcu olma durumuna göre yapılan T testi sonuçlarında merak ve keşfetme ölçeği ve alt boyutu olan esneklik ile macera davranışı arama puanları anlamlı farklılık göstermektedir (p<0,05). Merak ve keşfetme ölçeği lisanslı bireylerin ortalaması ($\bar{x} = 3,864$), lisanslı sporcu olmayan bireylere ($\bar{x} = 3,700$) oranla daha yüksek çıkmıştır. Merak ve keşfetme ölçeğinin alt boyutu olan esneklikte ise lisanslı sporcu olan bireylerin ortalaması ($\bar{x} = 4,209$), lisanslı sporcu olmayan bireylere oranla ($\bar{x} = 4,031$) daha yüksek bulunmuştur. Macera davranışı arama ölçeğinde lisanslı sporcu olan bireylerin ortalaması ($\bar{x} = 3,491$), lisanslı sporcu olmayan bireylere ($\bar{x} = 3,009$) oranla daha yüksektir. Merak ve keşfetme ölçeği alt boyutu olan belirsizliği kabul etme ile psikolojik iyi oluş puanlarında anlamlı bir fark görülmemiştir (p>0,05).

Tablo 5: Merak ve Keşfetme Ölçeği ile Alt Boyutların Macera Davranışı Arama ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre One Way Anova Testi

Değişkenler	Eğitim Durumu		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Merak ve Keşfetme	1-Okuryazar Değil	Gruplararası	6,675	5	1,335	3,815	0,002*	5-6;5-7
	2- Okuryazar	Gruplariçi	110,576	316	0,350			
	3- İlkokul	Toplam	117,251	301				
	4- Ortaokul							
	5- Lise							
	6- Üniversite							
	7- Lisansüstü							
Esneklik	1-Okuryazar Değil	Gruplararası	7,666	5	1,533	4,123	0,001*	5-6;5-7
	2- Okuryazar	Gruplariçi	117,502	316	0,372			
	3- İlkokul	Toplam	125,168	321				
	4- Ortaokul							
	5- Lise							
	6- Üniversite							
	7- Lisansüstü							
Belirsizliği Kabul Etme	1-Okuryazar Değil	Gruplararası	6,506	5	1,301	2,072	0,069	
	2- Okuryazar	Gruplariçi	198,435	316	0,628			
	3- İlkokul	Toplam	204,941	321				
	4- Ortaokul							
	5- Lise							
	6- Üniversite							
	7- Lisansüstü							
Macera Davranışı Arama	1-Okuryazar Değil	Gruplararası	14,788	5	2,958	3,710	,003*	5-6
	2- Okuryazar	Gruplariçi	251,911	316	0,797			
	3- İlkokul	Toplam	266,699	321				
	4- Ortaokul							
	5- Lise							
	6- Üniversite							
	7- Lisansüstü							
Psikolojik İyi Oluş	1-Okuryazar Değil	Gruplararası	9,054	5	1,811	2,414	,036*	4-5
	2- Okuryazar	Gruplariçi	237,034	316	0,750			
	3- İlkokul	Toplam	246,088	321				
	4- Ortaokul							
	5- Lise							
	6- Üniversite							
	7- Lisansüstü							

*p<0,05

Tablo 5' te Anova testi sonuçları incelendiğinde katılımcıların eğitim durumuna göre merak ve keşfetme ölçeği ve alt boyutu olan esneklikte anlamlı farklılık görülmüştür ($p<0,05$). Merak ve keşfetme ölçeğinde bu anlamlı farklılıklar lise-üniversite ve lise-lisansüstü mezunlar arasında üniversite ve lisansüstü eğitim mezunları lehinedir. Merak ve keşfetme ölçeği alt boyutu esneklikte anlamlı farklılıklar lise-üniversite ve lise-lisansüstü mezunlar arasında her ikisinde de lise mezunu bireylerin lehinedir. Diğer anlamlı farklılık ise macera davranışı arama ölçeğinde görülmektedir ($p<0,05$). Macera davranışı arama ölçeği eğitim durumuna göre lise-üniversite mezunu bireyler arasında anlamlı farklılık göstermektedir. Bu anlamlı fark lise mezunu bireyler lehinedir. Psikolojik iyi oluş ile eğitim durumu arasında da anlamlı fark bulunmuştur ($p<0,05$). Bu anlamlı fark ortaokul-lise mezunları arasında ortaokul mezunları lehine bulunmuştur. Merak ve keşfetme ölçeği alt boyutu olan belirsizliği kabul etme eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$).

Tablo 6: Macera Davranışı Arayışı ile Alt Boyutlarının, Merak ve Keşfetme ile Psikolojik İyi Oluş Korelasyon Analizi

Değişkenler		Merak ve Keşfetme	Esneklik	Belirsizliği Kabul Etme	Macera Davranışı Arama
Macera Davranışı Arama	r	,547*	,447*	,509*	1
	p	,000	,000	,000	
Psikolojik İyi Oluş	r	,381*	,473*	,165*	,320*
	p	,000	,000	,003	,000

* $p<0,05$

Yapılan korelasyon analizi sonucunda macera davranışı arama ile merak ve keşfetme ölçeği arasında ($r=.547$; $p<.05$) pozitif yönlü, orta düzeyli anlamlı ilişki; macera davranışı arama ile merak ve keşfetme ölçeği alt boyutları olan esneklik ($r=.447$; $p<.05$) ve belirsizliği kabul etme ($r=.509$; $p<.05$) arasında pozitif yönlü, orta düzeyli anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

Psikolojik iyi oluş ölçeği ile merak ve keşfetme ölçeği arasında ($r=.381$; $p<.05$) pozitif yönlü orta düzeyli anlamlı bir ilişkiye rastlanmıştır. Psikolojik iyi oluş ölçeği ile merak ve keşfetme ölçeği alt boyutlarından esneklik alt boyutu arasında ($r=.473$; $p<.05$) pozitif yönlü, orta düzeyli anlamlı; belirsizliği kabul etme alt boyutu arasında ($r=.165$; $p<.05$) pozitif yönlü, düşük düzeyli anlamlı ilişki bulunmuştur. Psikolojik iyi oluş ile macera davranışı arama arasında ise ($r=.320$; $p<.05$) pozitif yönlü, orta düzeyli anlamlı bir ilişki mevcuttur.

Tablo 7: Merak ve Keşfetme Eğiliminin Psikolojik İyi Oluşa Yordayıcı Etkisi

Model	B	Std. Hata	β	T	p	İkili	Kısmi	Tolerans	VIF
Sabit	3,587	0,286		12,527	0,000				
Merak ve Keşfetme	0,551	0,075	0,381	7,363	0,000	0,381	0,381	1,000	1,000

R=.381, R²=.145
F=54,220, p=.000

Yapılan analiz sonuçlarına göre bağımsız değişken olan merak ve keşfetme ile bağımlı değişken olan merak ve keşfetme arasında pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki mevcuttur ($R=.381$, $R^2=.145$, $p<0,05$). Merak ve keşfetme psikolojik iyi oluşun %14' ünü etkilediği görülürken regresyon katsayısına göre de bağımsız değişken olan merak ve keşfetme eğilimi ($\beta=.38$) bağımlı değişken olan psikolojik iyi oluşa anlamlı etki ettiği sonucu bulunmuştur. Varyans genişlik değerinin (VIF) 5' ten küçük olması çoklu doğrusallık anlamına gelmektedir (Montgomery, Peck, Vininig, 2012:119). Veri analizinde bu değer 5' ten küçük olduğu görülmüştür, bu sonuç çoklu doğrusallık sorunu olmadığını göstermektedir.

Tablo 8: Macera Davranışı Arayışının Psikolojik İyi Oluşu Yordayıcı Etkisi

Model	B	Std. Hata	β	T	p	İkili	Kısmi	Tolerans	VIF
Sabit	4,675	0,171		27,382	0,000				
Macera									
Davranışı	0,308	0,051	0,320	6,049	0,000	0,320	0,320	1,000	1,000
Arayışı									

R=.320, R²=.103
F=36.596, p=.000

Yapılan sonuçlar değerlendirildiğinde bağımsız değişken olan macera davranışı arayışı ile bağımlı değişken olan psikolojik iyi oluş arasında pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki mevcuttur (R=.320, R²=.103, p<0,05). Macera davranışı arayışının psikolojik iyi oluşun %10'unu etkilediği görülürken regresyon katsayısına göre de bağımsız değişken olan macera davranışı arayışının (β =.32) bağımlı değişken olan psikolojik iyi oluş durumuna anlamlı etki ettiği sonucu bulunmuştur. Bu değer (VIF) 5'in altında ise çoklu doğrusallığı işaret etmektedir (Montgomery, Peck, Vininig, 2012:119). Sonuca göre bu değer 5'in altında çıkmıştır ve çoklu doğrusallık problemi olmadığını belirtir.

Tartışma ve Sonuç

Araştırmaya göre macera davranışı arayışının cinsiyet değişkeni ile arasındaki istatistiksel analiz sonucunda anlamlı bir fark görülmüştür. Literatürdeki araştırmada katılımcıların macera davranışı arayışı cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılıklar göstermektedir (Bingöl ve Akoğlan-Kozak, 2021). Bir başka araştırmada Keane ve arkadaşları (2020) cinsiyet değişkeni ile macera davranışı arama eğilimi arasında anlamlı bir farka rastlamamışlardır. Mevcut araştırma analizi sonucunda cinsiyet değişkenine göre merak ve keşfetme ölçeği ile ölçeğin alt boyutu olan belirsizliği kabul etme anlamlı farklılık göstermektedir. Esneklik alt boyutunda anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Akyüz (2020)'ün çalışmasında merak ve keşfetme ölçeği ve alt boyutları esneklik ile belirsizliği kabul etme, cinsiyet değişkeni açısından anlamlı farklılık göstermemektedir. Merak ve keşfetme alt boyutları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir (Şentürk, 2020). Cinsiyet değişkenine göre Say (2015) araştırmasında merak ve keşfetme eğiliminde anlamlı farka ulaşmıştır. Araştırmada psikolojik iyi oluş ile cinsiyet değişkeni arasında herhangi bir anlamlı farka rastlanmamıştır. Taşkın'ın (2022) çalışmasında ise psikolojik iyi oluş düzeyleri cinsiyet açısından anlamlı bir fark göstermemiştir.

Mevcut araştırmada macera davranışı arama ile medeni durum arasında ilişki anlamlı bulunmuştur. Medeni durum değişkeni merak ve keşfetme eğilimine göre istatistiksel sonuca bakılınca anlamlı farklılık göstermemektedir. Akyüz (2020)'ün araştırmasında aksine merak ve keşfetme eğilimi ve alt boyutları ile medeni durum arasındaki analiz istatistikleri sonunu anlamlı olarak ortaya çıkarmıştır. Bu anlamlı sonuç bekar bireylerin lehine bulunmuştur. Say'ın (2015) araştırmasında merak ve keşfetme eğilimi ile medeni durum değişkeni analiz sonuçlarına göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Bu sonuç esneklik ve belirsizliği kabul etme alt boyutlarında da aynı şekilde bulunmuştur. Mevcut çalışmanın sonucunda psikolojik iyi oluş durumu ile medeni durum değişkeni arasında ise anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Ceylan (2022) medeni durum değişkeni ile psikolojik iyi oluş arasındaki istatistiksel sonuçların anlamlı farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur. Bir başka araştırmada medeni durum değişkeni ile psikolojik iyi oluş düzeyi arasında anlamlı fark bulunmuştur (Güvenç, 2021).

Araştırma verilerine göre macera davranışı arayışı ile lisanslı sporcu olma değişkeni arasında istatistiksel sonuçlar anlamlı bir fark ortaya koymuştur. Alanyazın taramasına bakıldığında Dinçer (2020)'in çalışmasında macera davranışı arayışı ile lisanslı sporcu olma değişkenine göre istatistikler karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılık görülmüştür. Mevcut araştırmada merak ve keşfetme eğilimi ve alt boyutları ile lisanslı sporcu olma değişkeni arasındaki istatistiksel sonuçlarda esneklik alt boyutunda anlamlı bir fark görülmektedir. Belirsizliği kabul etme alt boyutuna bakıldığında anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Yapılan araştırmalarda merak ve keşfetme alt boyutu olan esneklikte lisanslı sporcu olma değişkenine göre anlamlı fark bulunurken, belirsizliği kabul etme alt boyutunda anlamlı fark görülmemiştir (Şentürk, 2020). Yine bu araştırma sonucuna göre psikolojik iyi oluş durumu ile lisanslı sporcu olma değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Ceylan (2022) psikolojik iyi oluş durumu ile lisanslı sporcu olma değişkeni arasında herhangi bir farklılığın olmadığını ortaya koymuştur. Güvenç' in (2021) araştırmasına bakıldığında profesyonel olarak lisanslı sporcuların psikolojik iyi oluş durumu arasındaki fark anlamlı bulunmuştur.

Macera davranışı arama ile eğitim durumu değişkeni arasındaki sonuçlara bakıldığında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Yapılan bir araştırmada katılımcıların eğitim durumu değişkeni ile macera davranışı arayışı arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir (Ekinci, 2023). Merak ve keşfetme eğilimi ve alt boyutları ile eğitim durumu değişkeni arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Tespit edilen anlamlı farklılık esneklik alt boyutunda lise ve üniversite, lise ve lisansüstü mezuniyet arasındadır. Belirsizliği kabul etme alt boyutunda herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Yine farklı bir araştırma da ortaokul öğretmenlerinin merak ve keşfetme eğilimi eğitim durumu değişkenine göre incelendiğinde esneklik alt boyutu anlamlı bir farklılık göstermemekte, belirsizliği kabul etme alt boyutunda ise anlamlı farklılık göstermektedir (Say, 2015). Akgül' ün (2013) araştırmasında merak ve keşfetme eğilimi ve alt boyutları ile eğitim durumu arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır. Araştırmanın verilerine göre psikolojik iyi oluş durumu ile eğitim durumu değişkeni arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Ceran (2023) yaptığı yüksek lisans tezinde eğitim durumu değişkeni açısından psikolojik iyi oluş düzeyinin anlamlı farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur. Eğitim durumu değişkeni ile katılımcıların psikolojik iyi oluş durumu arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (Güvenç, 2021). Yapılan bir araştırma da ise eğitim durumu değişkeni ile psikolojik iyi oluş arasında anlamlı bir ilişki görülmüştür (Kilit, 2019).

Korelasyon analiz sonuçlarına göre macera davranışı arayışı ile merak ve keşfetme eğilimi ve alt boyutlarından olan esneklik ve belirsizliği kabul etme arasında pozitif yönlü orta düzeyli anlamlı bir ilişki belirlenmiştir. Macera davranışı arayışı ile psikolojik iyi oluş durumu arasında da pozitif yönlü orta düzeyli anlamlı bir ilişki belirlenmiştir.

Regresyon analizi sonucunda merak ve keşfetme ile psikolojik iyi oluş arasında pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki mevcuttur. Doğa sporlarıyla ilgilenen bireylerin merak ve keşfetme eğilimi, psikolojik iyi oluşun %14'ünü etkilemektedir. Regresyon katsayısına göre bağımsız değişken olan merak ve keşfetme eğiliminin ($\beta=.38$) bağımlı değişken olan psikolojik iyi oluşa etkisi bulunmaktadır. Buna dayanarak doğa sporu katılımcılarının merak ve keşfetme eğilimi ile psikolojik iyi oluş durumu arasında anlamlı bir etki vardır. Macera davranışı arayışı ile psikolojik iyi oluş durumu arasında ise pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki mevcuttur. Doğa sporlarıyla ilgilenen bireylerin macera davranışı arayışı, psikolojik iyi oluş durumunun %10'unu etkilemektedir. Regresyon katsayısına göre bağımsız değişken olan macera davranışı arayışının ($\beta=.32$) bağımlı değişken olan psikolojik iyi oluş durumuna etkisi bulunmaktadır. Buna dayanarak doğa sporu

katılımcılarının macera davranışı arayışı ile psikolojik iyi oluş durumu arasında anlamlı bir etki vardır.

Bu çalışmanın tüm bulguları göz önünde bulundurularak yorumlandığında rekreatif amaçla doğa sporları ile ilgilenen bireylerin macera davranışı arama duygusu ve merak ve keşfetme eğilimi psikolojik iyi oluş durumlarında etkin rol oynamaktadır. Bireyler tarafından bu tür faaliyetlerin tercih edilmesinin altında yatan temel sebeplerin merak ve keşfetme duygusu ile macera davranışı arama eğilimi olduğu savunulabilir. Savunulan görüşe dayanarak psikolojik iyi oluş durumunu destekleyen faaliyetlerin tercihi sonucu kişide oluşturduğu özgüven, belirsizliği kabul etme, farklı durumlara karşı tolerans gösterme, esnek davranabilme, kendini gerçekleştirme, haz duyma ve yenilenme söz konusudur. Bu duyguların kazanımı desteklemek için ise daha fazla faaliyete katılım sağlanması gerekli olduğu düşünülmektedir. Daha fazla faaliyet katılımı beraberinde bireylerin refah düzeylerinde ve yaşam kalitelerinde artış meydana getirecektir. Katılım sağlayan bireylerin bir kısmının lisanlı sporcu olduğu çeşitli kulüp, dernek altında bu faaliyetleri gerçekleştirdikleri bilinmektedir. Fakat bu tür faaliyetler lisanslı sporcu olan ya da olmayan bireylerin içlerindeki potansiyeli görme isteği, kendini kabul etme, belirsiz durumları merak etme, serbest zamanlarında iyi deneyimler kazanma arzusuna dayanmaktadır.

Doğa sporları katılımı olan bireylerin macera davranışı arayışı ile merak ve keşfetme eğiliminin psikolojik iyi oluş durumu üzerinde etkisi olduğu ortaya konmuştur. Bireylerin daha fazla bu faaliyetlere katılmaları fiziksel ve psikolojik sağlıkları üzerinde olumlu etki gösterdiği için bu faaliyetlerin artırılması gerekmektedir. Bu araştırma ve benzer araştırmalardan elde edilen sonuçlar çeşitli özel spor kulüpleri ve federasyonlar ile paylaşılarak farklı yaklaşım ve planlamalara katkı sağlanabilir. Yapılan araştırma nicel araştırma yöntemiyle tasarlanmış olup yeni araştırmalarda bu yöntemle ilave nitel araştırma yöntemi de eklenebilir. Rekreatif amaçlı doğa sporları ile ilgilenen bireyler üzerinde yapılan bu araştırma planlı olarak gerçekleştirilen bir doğa sporu organizasyonuna katılan bireylerde uygulanabilir. Rekreatif amaçlı doğa sporları ile ilgilenen bireyler üzerinde yapılan bu araştırma farklı branşlar özelinde de incelenebilir, yapılan yeni araştırmalar ile karşılaştırılması sağlanabilir. Katılımcıların gelir durumlarını da kapsayan araştırmalar yapılabilir.

References

- Acun, N., Kapıkıran, Ş., ve Kabasakal, Z. (2013). Merak ve keşfetme ölçeği II: açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikoloji Yazıları*, 16(31), 74-85.
- Akgül, S. (2013). Farklı eğitim kurumlarında öğrenim gören ortaöğretim öğrencilerinin sportif rekreasyon etkinliklerine yönelmede meraklılık düzeylerinin etkisinin araştırılması (Kütahya ili örneği). (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.
- Akyüz, F. (2020). Rekreasyonel alanlarda etkinliklere katılan bireylerin merak ve keşfetme düzeylerinin; etkinlik ve yaşam doyumuna etkisi. (Doktora Tezi), Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü, Manisa.
- Altın, N. B., ve Oruç, S. (2008). "Çocukluk döneminde doğa sporlarının çevre eğitiminde kullanımı". *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(35), 10-18.
- Aykora, E., ve Tekin, A. (2020). Macera davranışı arama ölçeğinin Türk kültürüne uyarlanması. *TURAN: Stratejik Araştırmalar Merkezi*, 12(46), 233-240.
- Bentley, T. A., Page, S. J., & Laird I. S. (2001). Accidents in the new zealand adventure tourism industry. *Safety Science*, 38(1), 31-48. Doi: [https://doi.org/10.1016/S0925-7535\(00\)00053-9](https://doi.org/10.1016/S0925-7535(00)00053-9).

- Bingöl, S., ve Akoğlan Kozak, M. (2021). Macera turistlerinin duyuşsal arayışları ile aktivite tercihleri ilişkisi: Türkiye örneği. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 18(1), 141-165. Doi: <https://doi.org/10.24010/soid.813725>.
- Burls, A. (2007). People and green spaces: promoting public health and mental well-being through ecotherapy. *Journal of public mental health*, 6(3), 24-39. Doi: <https://doi.org/10.1108/17465729200700018>.
- Cambridge Dictionary. (2024). Erişim adresi: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/adventure>/Erişim tarihi: 15.02.2024.
- Ceran, E. (2023). Serbest zamanlarında doğa ve macera kampı yapan bireylerin psikolojik iyi oluş düzeyleri ve doğaya bağlılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi: İzmir ili örneği. (Yüksek lisans tezi), Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Manisa.
- Ceylan, T. (2022). Spor yöneticilerinin psikolojik iyi oluş, yayam doyumunu ve psikolojik ihtiyaç doyumunda denge düzeylerinin incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi), Yozgat Bozok Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yozgat.
- Demirel, M., ve Coşkun, Y. D. (2009). Üniversite öğrencilerinin meraklılık düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (18), 111-134.
- Diener, E., Wirtz, D., Biswas-Diener, R., Tov, W., Kim-Prieto, C., Choi, D. (2009). New measures of well-being. *Social Indicators Research Series*, 39. Doi: 10.1007/978-90-481-2354-4 12.
- Diñer, U. (2020). Spor bilimlerinde öğrenim gören lisans öğrencilerinin macera davranışı arama ve akademik başarılarının incelenmesi. *Uluslararası Dağcılık ve Tırmanış Dergisi*, 3(2), 53-63. Doi: <https://doi.org/10.36415/dagcilik.831777>.
- Ekinci, E. (2023). Macera arayışı, akış deneyimi ve serbest zaman tatmini ilişkisi: açık alan rekreasyon katılımcıları üzerine bir araştırma. (Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Güvenç, A. (2021). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş düzeyleri ile olumlu düşünme beceri düzeyleri arasındaki ilişki (Yüksek Lisans Tezi), Karamanođlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.
- Kashdan, T. B., Gallagher, M. W., Silvia, P. J., Winterstein, B. P., Breen, W. E., Terhar, D.T. & Steger, M. F. (2009). The curiosity and exploration inventory-ı: development, factor structure, and psychometrics. *Journal of Research in Personality*, 43, 987-998. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2009.04.011>.
- Keane, M., Eastman, J. K., & Iyer, R. (2020). Predicting adventure seeking of young adults: The role of risk, innovativeness and status consumption. *Sport Management Review*, 23(5), 952-963.
- Kilit, N., N. (2019). Kader algısı-psikolojik iyi oluş ilişkisi üzerine bir araştırma. (Yüksek lisans tezi), Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Levens, L. R. (2017). Curiosity doesn't kill cats: Passion and pragmatism for adventurous life-long learning. *Review & Expositor*, 114(3), 336-340. Doi: <https://doi.org/10.1177/0034637317716987>.
- Montgomery, D. C., Peck, E. A., & Vining, G. G. (2012). *Introduction to linear regression analysis*. USA: John Wiley & Sons.
- Noordewier, M. K., & Van Dijk, E. (2015). Curiosity and time: from not knowing to almost knowing. *Cognition and Emotion*, 31(3), 411-421. Doi: <https://doi.org/10.1080/02699931.2015.1122577>.
- Próchniak, P. (2017). Adventure behavior seeking scale, *Behav. Sci.*, 7(35),1-13 Doi:10.3390/bs7020035.
- Reid, P., & Kampman, H. (2020). Exploring the psychology of extended-period expeditionary adventurers: Going knowingly into the unknown. *Psychology of Sport and Exercise*, 46,1-10.

- Ryff, C. D., & Keyes, C. L. M. (1995). The structure of psychological well-being revisited. *Journal of Personality and Social Psychology, 69(4)*, 719. Doi: <https://doi.org/10.1037/0022-3514.69.4.719>.
- Say, K. (2015). Örgütsel yaratıcılık ve merak duygusu arasındaki ilişkinin ortaokul öğretmenlerinin görüşlerine göre incelenmesi (Ankara ili örneği). (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sayım, F. (2015). Sosyal bilimlerde araştırma ve tez yazım yöntemleri. Ankara, Seçkin Yayınları.
- Şentürk, O. (2020). Gençlik ve spor il müdürlüğü çalışanlarının rekreasyonel aktivitelere katılımlarının sorgulama becerileri, merak ve keşfetme düzeyleri açısından incelenmesi. (Doktora tezi), Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Düzce.
- Taşkın, M. E. (2022). Fiziksel aktiviteye katılımın psikolojik iyi oluş ve etik değerlere yakınlıkla ilişkisi. (Yüksek lisans tezi), Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Trabzon.
- Telef, B. B. (2013). Psikolojik iyi oluş ölçeği: Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 28(28-3)*, 374-384.
- Türk Dil Kurumu. (2024). Erişim adresi: <https://sozluk.gov.tr/>Erişim tarihi: 15.02.2024.
- Türk Dil Kurumu. (2024). Erişim adresi: <https://sozluk.gov.tr/>Erişim tarihi: 15.02.2024.